

Nie wszystko w życiu możemy przewidzieć...

Jeśli budujesz na kredyt musisz liczyć się z koniecznością wykupienia ubezpieczenia.

Ubezpieczenie idzie w parze z kredytem – banki niejako wymuszają na nas wykupienie ubezpieczenia.

Ubezpieczenie jest produktem niematerialnym i nienamacalnym, dlatego w chwili jego zawierania, często wydaje nam się zbyteczne.

Część ubezpieczeń – szczególnie tych, które zabezpieczają interesy kredytodawcy – możemy zawrzeć przy ubieganiu się o kredyt, bezpośrednio w banku.

ABC ubezpieczeń

1 Po co ubezpieczenie?

Odpowiedź jest prosta: aby zapewnić sobie **ochronę i finansowe wsparcie na wypadek różnych zdarzeń** związanych z realizowaną inwestycją, **których nie możemy przewidzieć**. W praktyce banki niejako wymuszają na nas wykupienie ubezpieczenia argumentując to koniecznością zabezpieczenia swoich należności. W wielu przypadkach, nie zmuszeni do poniesienia dodatkowych kosztów, nie zdecydowalibyśmy się na wykupienie polisy. Ale czy ubezpieczenie należy traktować w kategoriach czysto ekonomicznej rentowności? Oszczędzając dziś kilkaset złotych na składce ubezpieczeniowej, jutro możemy stracić dom za kilkaset tysięcy, czy też – co gorsza – tracąc życie w wypadku zostawić po sobie zadłużonych najbliższych. Ubezpieczenie jest produktem niematerialnym i nienamacalnym, dlatego w chwili jego zawierania, często wydaje nam się zbyteczne. Wykupując polisę kupujemy jedynie „ekspektatywę” – a więc obietnicę spełnienia określonego świadczenia w razie zajścia określonego w umowie ubezpieczenia wypadku (np.: jeśli ogień strawi nam dom, za otrzymane odszkodowanie będziemy mogli go odbudować, czy też, gdybyśmy nagle stracili życie – za otrzymane świadczenie nasi najbliżsi spłacą kredyt).

2 Jak ubezpieczyć kredyt?

Bank wymaga od nas zabezpieczenia w wysokości równej co najmniej wysokości wnioskowanego kredytu. Najczęściej jest nim kredytowana nieruchomość, ale nie tylko. Zabezpieczenie bankowe może stanowić także umowa ubezpieczenia. Rodzaje ubezpieczeń, które mogą się pojawić w trakcie kredytowania nieruchomości to:

- **Ubezpieczenie pomostowe kredytu hipotecznego** – ubezpieczenie naszych należności na rzecz banku do momentu ustanowienia wpisu hipotecznego do księgi wieczystej nieruchomości,
- **Ubezpieczenia nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych** z cesją praw z polisy ubezpieczenia na bank kredytujący,
- **Ubezpieczenia na życie (*Credit Life*)** – ubezpieczenie na wypadek niespłacenia kredytu na skutek śmierci z przyczyn naturalnych, trwałej i całkowitej niezdolności do pracy lub utraty pracy wskutek trwałego uszczerbku na zdrowiu, wskazujące bank kredytujący jako uposażonego,
- **Inne ubezpieczenia** komplementarne, np.: ubezpieczenie udziału własnego w zaciąganym kredycie hipotecznym, ubezpieczenia ryzyk budowlano-montażowych, odpowiedzialności cywilnej.

W odniesieniu do ubezpieczeń pomostowych, banki udzielające kredytów na cele mieszkaniowe najczęściej dysponują stosownymi generalnymi umowami ubezpieczenia czy też porozumieniami z zakładami ubezpieczeń i (na szczęście, gdyż nie ma rynkowej oferty skierowanej do klientów indywidualnych) nie naszym zmartwieniem jest wyszukanie najlepszej oferty ubezpieczenia należności kredytowych. W praktyce podczas procedury przyznawania kredytu **bank automatycznie ubezpiecza nasz kredyt** (do momentu dokonania wpisu do hipoteki), zaś składka z tego tytułu w kalkulowana jest w plan spłaty. Nieco inaczej jest z pozostałymi gru-

pami ubezpieczeń. Zawieramy je zazwyczaj indywidualnie, ale warto zauważyć, że niektóre banki udostępniają już w swoich palcówkach także ofertę dotyczącą ubezpieczenia budynków od ryzyk żywiołowych i ubezpieczeń na życie.

Ponieważ wszystkie wykupione przez nas ubezpieczenia pośrednio zabezpieczają interesy banku (kredyt staje się bezpieczniejszy, a jego spłata pewniejsza) - jeśli bank nie ma w standardzie oferty ubezpieczeniowej to przynajmniej kieruje nas do „zaprzyjawnionego zakładu ubezpieczeń”.

3 Czy ubezpieczenie na życie może być zabezpieczeniem spłaty kredytu?

Polisa ubezpieczenia na życie **jest jedynie pomocniczym lub dodatkowym zabezpieczeniem spłaty kredytu**. Banki, jako główne zabezpieczenie swoich należności, akceptują wyłącznie zabezpieczenie hipoteczne. Ubezpieczenia na życie – choć coraz częściej przedstawiane są przez banki jako warunek udzielenia kredytu – stanowią jedynie element dodatkowy. Ze strony banku – wymóg zawarcia ubezpieczenia na życie przez kredytobiorcę – jest o tyle uzasadniony, że w chwili gdy na skutek nieszczęśliwego wypadku czy też nagłej śmierci głównego żywiciela rodziny nasz kredyt nie może być spłacany – świadczenie z polisy „na życie” w sposób prosty i szybki pokryje wszelkie należności kredytowe. Bank w takiej sytuacji nie traci pożyczonych pieniędzy, nie musi także przeprowadzać czasochłonnego i trudnego postępowania realizacji innych zabezpieczeń, np.: zajęcia budynku, eksmisji rodziny i licytacji nieruchomości.

O ubezpieczenie na życie warto zadbać nawet w przypadku, gdy bank nie stawia nam takiego wymogu. **Standardowe, czasowe ubezpieczenie „na życie”** (bez tzw. opcji dodatkowych) **jest relatywnie tanie** (do kilkuset złotych w skali roku – w zależności od sumy ubezpieczenia, wieku, płci ubezpieczonego, itd.). Jednocześnie ubezpieczenie takie daje nam poczucie *komfortu psychicznego* i gwarancję zapewnienia przyszłości najbliższym na wypadek niespodziewanego wypadku.

W sytuacji, gdy chcemy się ubezpieczyć jedynie na czas trwania spłaty kredytu, to nie warto traktować tego ubezpieczenia w kategoriach *stricte* inwestycyjnych czy oszczędnościowych, ubezpieczenie z założenia nie powinno mieć takiego charakteru. Jeśli mamy wolne środki finansowe i chcemy je korzystnie oszczędzać, czy inwestować na przyszłość – użyjmy do tego celu innych instrumentów dostępnych na rynku finansowym (lokaty bankowe, papiery wartościowe, instrumenty pochodne, etc.), pójdźmy do banku lub biura maklerskiego. Klasyczne ubezpieczenie „na życie” to nie inwestycja, ale wykupienie przyrzeczenia jednorazowego, znacznego świadczenia za określone zdarzenie – kosztem kilku %, czy nawet % wartości.

4 Na co zwrócić uwagę przy zawieraniu umowy ubezpieczenia i jakimi kryteriami się kierować?

W Polsce działają obecnie 72 krajowe zakłady ubezpieczeń (35 zakładów ubezpieczeń na życie i 35 zakładów pozostałych osobowych i majątkowych) oraz 2 oddziały główne zagranicznych ubezpieczycieli. Każdy z nich ma kilkanaście lub nawet kilkadziesiąt różnych produktów oferowanych w kilku opcjach i konfiguracjach. Kryteriów porównawczych dostępnych ofert ubezpieczeniowych może być zatem bardzo wiele, ale do najważniejszych należą:

- możliwość **adekwatnego** do naszych potrzeb **doboru sumy ubezpieczenia**,
- optymalny dla nas **zakres ubezpieczenia, obejmujący ryzyka, na jakie my i nasze mienie jesteśmy narażeni**,
- **wysokość składki ubezpieczeniowej**,

Ubezpieczamy:

— kredyt

— życie

— inwestycję

**Podstawowa ochrona
naszego życia
na czas kredytu
jest relatywnie tania.**

**Składka to nie wszystko.
Tanie ubezpieczenie
nie musi oznaczać
dobrego ubezpieczenia.**

Czy jestem ubezpieczony od ataku czerwonych mrówek?

— sprawdź w warunkach ubezpieczenia

— spytaj agenta lub brokera

lub przeczytaj w ABC UBEZPIECZEŃ

Ubezpieczyć można:

— spłatę kredytu póki nie ma wpisu hipotecznego

— kwotę udziału własnego

— inwestycję od ryzyk żywiołowych

— życie, utratę zdolności do pracy i zarobkowania

— proces projektowania i budowy domu

— odpowiedzialność cywilną

- wysokość udziałów własnych,
- inne czynniki np.: rodzaje i formy wymaganych przez zakład ubezpieczeń zabezpieczeń mienia, czas reakcji ubezpieczyciela po zgłoszeniu szkody, itp.

Warto pamiętać, że wysokość składki to tylko jeden z wielu elementów, które powinny decydować o wyborze ubezpieczenia.

Zazwyczaj bowiem większy zakres ubezpieczenia idzie w parze z koniecznością poniesienia większych kosztów. Optymalna ochrona ubezpieczeniowa jest więc swoistym kompromisem w relacji zakresu ubezpieczenia do składki. Zawsze w dokonaniu wyboru może nam pomóc wykwalifikowany pośrednik (agent lub broker), który zawodowo zajmuje się ubezpieczeniami i który w ramach świadczonych usług jest zobligowany do udzielenia nam odpowiedzi na wszelkie pytania.

5 Co i gdzie można ubezpieczyć?

Zasadą jest, iż w dzisiejszym świecie ubezpieczyć można praktycznie wszystko, wszędzie i od wszystkiego.

Znane są przykłady ubezpieczenia nóg modelki, głosu śpiewaczki, czy lądowania UFO w przydomowym ogródku. Pytanie tylko, czy takie wysublimowane ryzyka są potrzebne akurat nam? Proponujemy ograniczyć nasze rozważania do bardziej rzeczywistych zagrożeń naszej inwestycji, które, nie wiedzieć kiedy, mogą okazać się brzemiennie w skutkach.

W sytuacji, kiedy zaciągamy kredyt przeznaczony na cele mieszkaniowe najczęściej spotykamy się z kilkoma rodzajami ubezpieczeń.

1. Ubezpieczeniami naszych zobowiązań wobec banku, w tym:

- ubezpieczeniem spłaty kredytu do czasu ustanowienia zabezpieczenia w postaci wpisu hipotecznego do księgi wieczystej nieruchomości,
- ewentualnie, ubezpieczeniem kwoty będącej wymaganym przez bank udziałem własnym, dzięki któremu możliwe staje się zaciągnięcie kredytu do 100% wartości nieruchomości.

2. Ubezpieczeniami realizowanej inwestycji od ryzyk żywiołowych, czyli skutków działania ognia, wybuchu, uderzenia pioruna, upadku statku powietrznego, deszczu nawalnego, lawiny, huraganu, osuwania się ziemi, działania śniegu itp., w których ochroną ubezpieczeniową możemy objąć:

- dom jednorodzinny wraz z obiektami tzw. małej architektury, wolno stojącymi na terenie tej samej posesji czyli garażem, altaną, ogrodzeniem lub innym pomieszczeniem gospodarczym,
- mieszkanie jako część budynku wielomieszkaniowego wraz z garażem, piwnicą, komórką, strychem lub innymi pomieszczeniami gospodarczymi znajdującymi się w tym samym budynku,
- stałe elementy domu lub mieszkania, w tym koszty adaptacji pomieszczenia, czyli np. szafy wnękowe, parkiet, glazurę, wykładziny itp.

3. Ubezpieczeniami na życie, które mogą stanowić dodatkowe zabezpieczenie zaciąganego kredytu. W takich umowach ubezpieczyciel najczęściej wypłaca odszkodowanie w przypadku:

- śmierci z przyczyn naturalnych,
- trwałej i całkowitej niezdolności do pracy,
- utraty możliwości zarobkowania wskutek trwałego uszczerbku na zdrowiu.

4. Innymi ubezpieczeniami związanymi z procesem budowy, do których należą:

- ubezpieczenia budowlano-montażowe, gdzie przedmiotem ubezpieczenia są wszelkie prace związane z przygotowaniem i wykonaniem projektu, budową, montażem instalacji, a także wszelkiego rodzaju pracami przygotowawczymi i pomocniczymi. Ubezpieczenie to obejmuje także materiały zgromadzone na budowie oraz maszyny i urządzenia wykorzystywane w trakcie budowy,
- ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w życiu prywatnym, z tytułu posiadania i użytkowania mienia.

6 Od jakich zdarzeń losowych ubezpieczenie może chronić nasz majątek?

Lista zdarzeń, na wypadek których można się ubezpieczyć obejmuje zazwyczaj zniszczenie lub uszkodzenie ubezpieczonego mienia na skutek: ognia, uderzenia pioruna, wybuchu, upadku statku powietrznego, zalania, powodzi, huraganu, gradu, lawiny, przewrócenia się drzew, masztów czy innych obiektów, trzęsienia ziemi, zalegającego śniegu lub lodu, deszczu nawalnego, wycieku z urządzeń wodnych, uderzenia pojazdu mechanicznego, uderzenia fali dźwiękowej, czasami również stłuczenia szyb, witryn, lusterek, marmurowych parapetów i gzymsów, itd.

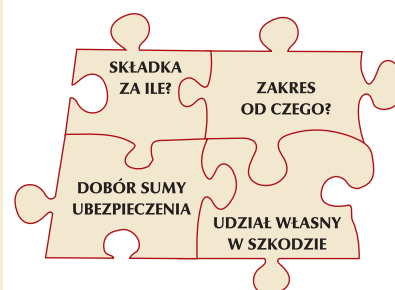
Każdy zakład ubezpieczeń ustala listę ryzyk w sposób indywidualny. Dlatego zawsze warto porozmawiać na ten temat z agentem czy brokerem lub dokładnie przestudiować ogólne warunki ubezpieczenia. Czytając warunki, **zwróćmy** również **uwagę** na znajdujące się zwykle w pierwszym lub drugim paragrafie **definicje**, które szczegółowo opisują pojęcia używane w dalszej treści. Jeśli w zakresie ubezpieczenia jest mowa np. o huraganie, to w „słowniku” będą określone parametry, jakie musi spełnić wiatr, aby mógł być „zakwalifikowany” jako huragan, podobnie jest z deszczem nawalnym, itd.

W praktyce niedoceniany lub wręcz pomijany jest fakt, że niezależnie od odszkodowania, zakład ubezpieczeń może nam zwrócić w granicach sumy ubezpieczenia koszty wynikłe z zastosowania wszelkich dostępnych środków mających na celu zmniejszenie szkody w ubezpieczonym mieniu, pod warunkiem, że działania te były właściwe i adekwatne do sytuacji. W przypadku pożaru polisa pokryje nam zatem np. koszty akcji gaśniczej, nawet jeżeli środki te okazały się nie w pełni skuteczne (część budynku spłonęła). **Wszelkie koszty związane z ratowaniem mienia** (np. dozór, opłaty za przechowanie, transport, holowanie, itp.) **zwracane są** zazwyczaj **do wysokości** określonego limitu (np.: **10% sumy ubezpieczenia lub wartości szkody**). Warto także pamiętać, że w przypadku niektórych ubezpieczeń, np.: polis budowlano-montażowych, zakres ubezpieczenia określany jest jako tzw. „all risks” – ubezpieczenie „wszystkich ryzyk” – czyli każdej fizycznej utraty lub uszkodzenia ubezpieczonego mienia. W takim przypadku rzeczą najistotniejszą jest lista wyłączeń, za które zakład ubezpieczeń nie odpowiada lub za które może odpowiadać, ale za opłatą dodatkowej składki. Inaczej mówiąc **w polisach typu „all risks” zakład ubezpieczeń odpowiada za „wszystko – z wyjątkiem tego co jest wyłączone”**.

7 Czy warto ubezpieczać dom w budowie?

Pomijając wspomniane przez nas wymogi banku, odpowiedź na to pytanie zależy po części od etapu inwestycji. Jeśli mówimy o ubezpieczeniu fundamentów – być może nie, gdyż nie są one w znaczący sposób i bezpośrednio narażone na działanie żywiołów, czy też ryzyko kradzieży bądź dewastacji. Poza tym – relacja potencjalnej składki ubezpieczeniowej do faktycznej straty mogłaby być zbyt duża.

Tylko dobrze zawarte
ubezpieczenie
gwarantuje efektywne
odszkodowanie.

Najważniejsze parametry umowy ubezpieczeniowej

Na czas budowy najlepiej jednak wykupić polisę budowlano-montażową, która w swojej konstrukcji zapewnia wypłatę odszkodowania w wartości odpowiadającej aktualnemu stanowi budowy i zaangażowanych w nią środków.

Jeśli natomiast mówimy o bardziej zaawansowanych pracach, czy o etapie końcowym budowy, kiedy brakuje nam jedynie elementów wykończenia wewnątrz, a konstrukcja budynku jest gotowa – zadajmy sobie pytanie czy warto ryzykować, że w ciągu kilku chwil to stracimy? Ten dom, choć jeszcze nie wykończony i nie zamieszkały, stanowi najczęściej niemal cały majątek, jaki posiadamy.

Narzuconą przez banki praktyką jest ubezpieczenie naszej inwestycji od ognia i innych zdarzeń losowych i przenoszenie praw z polisy na bank kredytujący nieruchomości, zanim jeszcze inwestycja zaczyna w ogóle powstawać. Mamy w takiej sytuacji do czynienia z zaburzonym stanem, w którym ubezpieczamy coś, czego jeszcze nie ma, często za niemałe pieniądze. Warto zdawać sobie sprawę, że **ubezpieczenie jest zasadne i tym samym efektywne, jedynie wówczas, gdy jest ono dopasowane do stanu rzeczywistego**. Dużą uwagę należy zatem przywiązywać do **adekwatnego doboru zarówno rodzaju jak i sumy ubezpieczenia** do etapu inwestycji. Jaka jest na to rada? – dokładne określenie w polisie, że ubezpieczany budynek znajduje się w trakcie budowy i jego wartość będzie się zmieniać. Na czas budowy **najlepiej jednak wykupić polisę budowlano-montażową**, która w swojej konstrukcji zapewnia wypłatę odszkodowania w wartości odpowiadającej aktualnemu stanowi budowy i zaangażowanych w nią środków.

8 Jak określić sumę ubezpieczenia mienia?

Suma ubezpieczenia jest ważną i jedną z podstawowych wartości, określaną przy zawieraniu ubezpieczenia majątkowego. Wyznacza ona maksymalną kwotę odszkodowania, które zostanie nam wypłacone przez zakład ubezpieczeń w razie wystąpienia szkody. **Prawidłowo określona wysokość sumy ubezpieczenia musi odpowiadać faktycznej wartości ubezpieczonego mienia**. Jedynie w przypadku tak skalkulowanej sumy ubezpieczenia możemy liczyć na wypłatę odszkodowania na poziomie równym wysokości poniesionych strat. W każdym innym przypadku grozi nam: niedoubezpieczenie powodujące redukcję wypłacanego odszkodowania lub nadoubezpieczenie – kończące się zazwyczaj znacznie przepłaconą składką. W trakcie realizacji inwestycji wartość posiadanego przez nas mienia ulega stałym zmianom. Aby dostosować umowę ubezpieczenia do tej sytuacji najlepiej zawrzeć wówczas **ubezpieczenie domu w budowie** lub **ubezpieczenie ryzyk budowlano-montażowych**, które uwzględniają taką sytuację. W tych **produktach suma ubezpieczenia określana jest na poziomie końcowej wartości inwestycji** ale jednocześnie **zakład ubezpieczeń „potwierdza”** w warunkach umowy (owu), iż wie o tym, że **wartość mienia** przyjętego przez niego do ubezpieczenia **ulega zmianom**.

Jak natomiast określić wartość wybudowanego, gotowego domu i jego wyposażenia? Otóż, jeśli mamy do czynienia z nowym obiektem – sposób jest prosty – bierzemy pod uwagę wartość wszystkich faktur zgromadzonych za materiały, urządzenia, robociznę, etc. czyli wartość ewentualnego odtworzenia mienia; jeśli budynek jest stary, powiedzmy kilkunastoletni, określamy jego wartość rynkową (np. poprzez sprawdzenie i oszacowanie wartości rynkowej obiektu lub podobnych budynków w najbliższej okolicy). W bardziej skomplikowanych przypadkach możemy także zwrócić się o pomoc do rzeczoznawcy majątkowego.

9 Jak ustalana jest wysokość odszkodowania i kiedy je otrzymamy?

Ubezpieczenie ma nas zabezpieczyć przed zdarzeniami niespodziewanymi, jego rolą jest **finansowa kompensata** poniesionych przez nas **strat** lub, w przypadku ubezpieczeń na życie, **zabezpieczenie** nagłych przyszłych potrzeb **naszych najbliższych**. Ubezpieczamy się od określonych zdarzeń, odszkodowanie zależy więc od rodzaju i formy zawartego ubezpieczenia.

Odszkodowanie to kompensata strat, nie dodatkowe źródło zysku.

W ubezpieczeniach na życie sytuacja jest stosunkowo prosta. Zawierając umowę ubezpieczenia z góry wiemy, jakie świadczenie zostanie wypłacone nam lub naszym bliskim. Znana jest suma ubezpieczenia i % tej sumy wypłacany w poszczególnych przypadkach (śmierci, nieszczęśliwego wypadku, itp.).

Inaczej jest w ubezpieczeniu mienia, gdzie zasadą jest, że w przypadku jakiegokolwiek szkody nie zostanie wypłacone odszkodowanie wyższe, niż faktyczna wartość szkody, z uwzględnieniem istniejącej sumy ubezpieczenia jako górnego limitu wypłaconych odszkodowań.

Ponadto **sposób ustalenia odszkodowania może być różny w zależności od sumy ubezpieczenia i metody jej określenia**. Odszkodowanie może być ustalone wg wartości:

- rzeczywistej (tj. z uwzględnieniem stopnia zużycia majątku) – jeżeli wyliczając sumę ubezpieczenia braliśmy pod uwagę stopień zużycia budynku,
- odtworzeniowej (tj. na podstawie kosztów naprawienia lub odbudowy z uwzględnieniem cen obowiązujących w budownictwie),
- rynkowej (tj. według aktualnych cen zakupu).

Terminy, w jakich zakład ubezpieczeń powinien nam wypłacić odszkodowanie, uregulowane są w Kodeksie cywilnym i (zazwyczaj) te same zapisy powielone zostają w ogólnych warunkach ubezpieczenia. Zgodnie z Kodeksem cywilnym, **bezporną część odszkodowania zakład ubezpieczeń wypłaca w terminie 30 dni** od zawiadomienia o szkodzie. Jeżeli ustalenie odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo wysokości odszkodowania okaże się być w tym czasie niemożliwe; wówczas odszkodowanie wypłacane jest w terminie **14 dni od wyjaśnienia** tych **okoliczności** (zgromadzenia niezbędnej dokumentacji, ustalenia stanu faktycznego).

10 Co zrobić, gdy nie zgadzamy się z decyzją zakładu ubezpieczeń?

Zawsze i od każdej decyzji zakładu ubezpieczeń przysługuje nam prawo odwołania. W decyzji o przyznaniu świadczenia zawarta jest zazwyczaj stosowna informacja o przysługujących nam prawach. W pierwszej kolejności **wykorzystajmy** zatem **drogę odwołania** od otrzymanej decyzji do nadrzędnej jednostki organizacyjnej w zakładzie ubezpieczeń czy też do biura Zarządu. Być może organ zwierzchni rozpatrzy sprawę z większą uwagą i szczegółowością? Ważna w takim przypadku jest jedynie umiejętność przedstawienia i uargumentowania swoich racji. Jeśli przy zawieraniu umowy ubezpieczenia korzystaliśmy z pomocy pośrednika możemy w takiej sytuacji również poprosić go o pomoc.

Gdyby nasze działania wobec zakładu ubezpieczeń nie przyniosły rezultatu istnieje szereg instytucji odwoławczych do których możemy się zwrócić o pomoc w sytuacjach spornych. W segmencie ubezpieczeń należą do nich m.in.: **Rzecznik Ubezpieczonych**, który reprezentuje interesy ubezpieczonych i uprawnionych z umów ubezpieczenia oraz członków funduszy emerytalnych i uczestników pracowniczych programów emerytalnych oraz **Komisja Nadzoru Ubezpieczeń i Funduszy Emerytalnych**, której zadaniem jest kontrola prawidłowości funkcjonowania rynku ubezpieczeniowego. W ostateczności pozostają nam **Sądy** właściwe do rozpatrywania spraw spornych.

Bezporną część odszkodowania zakład ubezpieczeń wypłaca w terminie 30 dni od zawiadomienia o szkodzie.

Odmowa wypłaty odszkodowania przez ubezpieczyciela zawsze musi być uzasadniona – ale nie zawsze musi być zasadna, zaś od decyzji odmownych przysługuje nam zawsze prawo odwołania.

Biuro Rzecznika Ubezpieczonych

Al. Jerozolimskie 44
00-024 Warszawa
tel.: (22) 33 37 326 (do 328)
faks: (22) 33 37 329
www.rzu.gov.pl

KNUiFE

ul. Niedźwiedzia 6E
02-737 Warszawa
tel. (22) 548 72 40
e-mail: knuife@knuife.gov.pl

UOKiK

Pl. Powstańców Warszawy 1
00-950 Warszawa
tel.: (22) 55 60 107,
tel.: (22) 826 89 54 wew. 107
faks.: (22) 826 89 54
Centrala telefoniczna UOKiK
tel.: (22) 55 60 800, faks: (22)
826 50 76
www.uokik.gov.pl

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich

al. Solidarności 77
00-090 Warszawa
tel.: (22) 551 77 60, 551 77 00
www.brpo.gov.pl

Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny

ul. Płocka 9/11
01-123 Warszawa
tel.: (22) 631 60 03, 631 12 30
fax.: (22) 631 16 81, 631 55 73